

BODI ČLOVEK!

Stražar pravi: “Prišlo bo jutro, četudi je noč!” (Iz 21,12)

Uvodnik

Andrej Vončina

Miroljubne vojne in človekova malomarnost

V preteklem mesecu je bilo precej pestro dogajanje na našem planetu. V Pakistanu je bil zaradi svoje pokončne krščanske drže umorjen minister Bhatti, na severu Afrike je bilo precej napeto, s tem da je v Libiji zadeva prešla v oborožen spopad, v katerega so se vmešale še t. i. “mirovne sile”, to so tisti, ki bi radi na silo prinesli neke vrste mir, a vemo, da so v ozadju drugačni interesi. Pa saj je bilo tako že (skoraj) povsod, kjer je prišlo do vojaškega posega. Vendar je to vsem na očeh - pojdimo nekoliko mimo teh zadev v samo srž. Lahko sploh govorimo o “humanitarni vojni”? Te definicije si same sebi nasprotujejo. Za Iračane ni (bilo) vse skupaj prav nič humanitarno, ko jim je hotel Imperij Dobrega (ZDA) vsiliti svojo demokracijo, hote ali ne. In če bi ljudje slučajno ne hoteli sprejeti vsega skupaj, se nanje vsuje toča bomb. Ti izrazi pa niso nič novega, saj so jih uporabljali že npr. v zalivski vojni. Kaj, ko bi enkrat že nehali slepomišiti in bi vojni rekli vojna, miru pa mir? Je res treba vedno iskati propagandistične izraze za vojaški poseg? Seveda gre vedno za poseg nad “majhnimi ribami”, saj si nihče ne upa odvreči bombe nad New Delhi ali Peking, ker imajo Indijci in Kitajci atomsko bombo - na zatožni klopi so razni srbski, bosanski ali afriški voditelji, ki v geopolitičnem smislu nič ne pomenijo. Glede iskanja rešitve v poenotenju v eno svetovno vlado pa vemo, da v tem ni rešitve, še več - ugledni pisatelji (Solovjev) so takšno vlado označili kot eno od značilnosti kraljestva Antikrista. Svet vendarle ni črno-bel. Bogu je všeč raznovrstnost, z vso paletto različnih ras, narodov, kultur in jezikov, ki delajo ta naš planet tako pisan. To ni zadeva, ki bi jo bilo treba popraviti, ampak jo je treba varovati. Krščansko je, da med sabo dosežemo dogovore, da se združimo, poenotimo. Vendar tako, da ohranimo različnost. Svet je lep prav zato, ker je raznovrsten.

Že res, da je nekaj treba ukreniti, da bi preprečili pokole in genocide, vendar je treba vedno imeti v ušesih Jezusove besede, ki niso bile samo ‘sladke’, ampak tudi precej osupljive, vsaj kar zadeva svet in človeštvo. Pravi, da je ves svet zaznamovan z grehom. In govori zadeve, ki bi jih razni demagogi (tudi krščanski) najraje kar izbrisali z obličja zemlje - da bodo npr. ubogi vedno med nami, ne glede na naše revolucionarne sanje. Neupoštevanje teh načel se je vedno slabo končalo. Predsednik Wilson je po prvi svetovni vojni npr. ustanovil Društvo narodov, ki pa ni zagotovilo svetovnega reda in miru, ampak je na nek način pospešilo začetek druge svetovne vojne. Podobno pa OZN, ki je nastala na pogorišču tistega društva, upravičuje vojaške posege pod hinavsko krinko humanitarizma.

Pa se ustavimo še malo na Japonskem, ki jo je prizadel izredno hud potres. Če pogledamo, je bilo število smrtnih žrtev pravzaprav majhno, zahvaljujoč se dejstvu, da v tej deželi velja izredna pozornost potresni varnosti. Samo mislimo si lahko, koliko žrtev bi takšen potres terjal v Sloveniji ali Italiji. To vprašanje pa nas že privede do nekega drugega vprašanja - človekove malomarnosti ali neodgovornosti. Kako radi npr. varčujemo pri avtomobilskih pnevmatikah, kako radi norimo z avtomobili ali motornimi kolesi tudi tam, kjer je to početje tvegano? Vsak ve zase. Še mar obnašajo odgovorno tisti Neapeljčani, ki na pobočju eksplozivnega vulkana Vezuva (ta lahko počiva tudi kako stoletje, potem pa pokaže naenkrat svojo moč) skoraj do kraterja gradijo cela naselja z ozkimi uličicami? Če pride do katastrofe, ne more biti najprej kriv Bog, ko pa je človeku dal pamet in svobodno voljo. Bodimo v polnosti ljudje!

Foto M. Rijavec

Na križu smrt umrla je

Mrtva smrt

Za ta naslov me je nagovoril ruski krščanski mislec Sergej Bulgakov, ki je opisal svojo mrtvo smrt, ki se je ustavila v agoniji. Pravi, da je v težki operaciji, ko so mu sredi prejšnjega stoletja brez narkoze operirali raka na grlu, umiral v Kristusu in Kristus v njem ter z njim. V tej bolečini, ki se mu je pridružila še izguba glasu, je doživljal izkušnjo zapuščenosti, vse v njem je bilo gluho, brez življenja in veselja. Soočal se je s strahom in bolečino, z občutkom ponižanja in nemoči, kar pa je izročal v Božje roke in spreminjal v naklonjeni dar za bližnje. Pravi, da se je vse odvijalo med dvema Jezusovima krikoma: krikom zapuščenosti in zaupljivi izročitvi: Oče, v tvoje roke izročam svojega duha in vse svoje življenje. So-trpljenje in so-umiranje z drugimi je najvišja stopnja ljubezni in bližine. Podarjeni in vrnjeni dar premaguje vsako senco greha in se odpira v odrešeno upanje, da je življenje povsem predano Bogu.

Vse religije se na tak ali drugačen način dotikajo vprašanja smrti in tudi njenega preseganja. Krščanstvo nosi v središču svojega oznanila izkušnjo premagane smrti in razodetje življenja, ki jo presega. Tu ne gre za neko mistično izkušnjo, ampak za stvarno Kristusovo življenje, ki je okusilo agonijo in šlo skozi smrt. Vendar ga je Bog obudil od mrtvih in sedaj v Svetem Duhu na različne načine prinaša moč tega novega življenja v Cerkve in v svet.

Dejstvo smrti je stalnica v našem življenju, kdor se rodi, bo tudi umrl. To misel nosimo v sebi, čeprav je morda ne priznamo. Toda še močnejša misel o življenju in upanju. V sodobni družbi ni ravno kulturno preveč brskati v ta vprašanja. Smrt je postala tabu, o njej se ne sme govoriti na odkrit način, zlasti pa ne pred otroki in mladimi, da jih ne bi ta misel prizadela pri njihovi nerealni podobi o življenju. Prav tako s smrtjo stopamo na področje minljivosti in presežnosti, kar pa zahteva drugačen način razmišljanja in posledično tudi življenja. Papež Benedikt pravi, da je v zahodni civilizaciji nastala protikultura, ki je beg od resničnega življenja v lažne sanje in srečo, kar pa postane popredmetenje človeka in globoki nihilizem. To je življenje, ki noče živeti, se zapira v svoje minevanje in pogosto zavrača tudi življenje

drugih.

Krščanstvo pa prinaša oznanilo o premagani smrti na tak način, da se sooči z umiranjem, ga od znotraj trpi in preseže. Življenje je šola, v kateri se učimo umirati, ko sprejemamo mnoge male smrti in jih skozi podarjanje odpiramo novemu življenju. To pomeni, da smo pripravljeni izgubljati, sprejemati udarce, se podarjati drugim in deliti z njimi. Prav tako nas ta srečanja z malimi smrtmi učijo bolj polno živeti. Skozi smrti se dotikamo življenja v njegovem bistvu, odkrivamo njegovo resnico in se usmerjamo k vedno večji svobodi. Podobno kot velja za naše osebno umiranje, se tudi soočamo z

*“Skozi smrti se
dotikamo življenja
v njegovem bistvu,
odkrivamo njegovo
resnico in se
usmerjamo k vedno
večji svobodi”.*

umiranjem naših bližnjih in vseh, ki jih imamo radi. Koliki ljudje živijo v stanju take agonije? Evangelij pripoveduje, kako se je človeštvo postavilo proti učlovečenemu Božjemu Sinu in hotelo uničiti največjo svetinjo na tem svetu. On pa je v veličini svoje ljubezni sprejel to hudobijo in jo spremenil v odpuščenje ter novi dar ljubezni. Ljubezen je namreč umiranje sebi, da se izpraznimo od vsega svojega in se spustimo na raven drugega, tudi do globin

njegove krhkosti, greha in nič. Samo tam ga moremo obdati s tisto nežno močjo, ob kateri se bo odprl in sprejel naš dar. Ljubiti namreč pomeni reči drugemu, da za nas ne bo nikoli umrl, da smo mu pripravljeni podariti svoje življenje in tudi svojo smrt. Dar življenja in smrti je največ, kar je mogoče narediti za druge, in Jezus je postavil to podaritev v središče krščanske verske izkušnje. Pri evharistiji in v zakramentih prejemamo moč Jezusove poveljane človeškosti, življenje, ki se je podarilo do zadnje kaplje krvi. Pri zakramentu krsta je še posebej poudarjena moč Kristusove smrti. Krščenec stopa s Kristusom v njegovo smrt, da bi ga on obudil v novo življenje. Sveti Pavel opominja kristjane v Rimu, naj se zavedajo, da so bili krščeni v Kristusovo smrt in vstajenje. Kdor s Kristusom umre svojim mnogim strahovom pred smrtjo, egoizmu in napuhu, dobi moč, da more izpolniti vse, kar Bog želi od njega, zlasti pa, da spreminja odnose, mišljenje in tudi trpljenje ter veselje v ljubezenski dar za druge. Umirati v Kristusovo smrt pomeni v vseh okoliščinah sprejeti Božjo voljo za naše življenje in zvesto opraviti svoje poslanstvo, tudi za ceno velikih naporov. S tem sta si božje in človeško najbolj blizu, vedno manj je strahu in greha, da se ljubezen znebi sebičnih kompromisov in se odpiramo novemu, podarjenemu življenju.

Primož Krečič

Takšne in drugačne duhovniške drže

Je klerikalizem še živ?

Med duhovniki najdemo različne značaje in tudi različne načine uresničevanja v njihovem poslanstvu. Najbolj so nam gotovo pri srcu tisti, ki se z vso dobro voljo in brez notranje zagrenjenosti posvetijo ljudem, h katerim so poslani, in pastoralnemu delu, ki jih čaka, zlasti še mladim in družinam. Pri tem morejo uporabiti različne talente in sposobnosti, svojo mladost, pa tudi izkušnje in modrost, zlasti pa vse svoje življenjske moči. Nekateri se posvečajo ljudem v težkih stanjih bolezni, prestopništva, zasvojenosti, brezupa, celo kriminala. Tem osebam želijo povrniti dostojanstvo in življenje v njihovem življenjskem krogu. Kar veliko duhovnikov živi na podeželskih župnijah, na ravninah in po hribih. V takih krajih morejo biti duša vsega skupnega življenja, za otroke, mlade, starejše. Običajno nimajo posebno izdelanih pastoralnih prijemov, ampak nadaljujejo za svojimi predhodniki in gredo ljudem naproti,

druge. Pri nekaterih se čuti vračanje klerikalizma, ki ga je čutiti znotraj cerkvene stvarnosti. Nekateri težko najdejo stik s sodobnim časom, zanje je koncil nerazumljiv in preveč liberalen, pravijo, da je vse razpustil v Cerkev in ni več trdnega starega reda. Zato pa želijo vzpostaviti neko višočino v odnosu do ljudi, da bodo vedeli, kdo je avtoriteta, prav tako so zelo uradni do sodelavcev. Včasih želijo to podkrepiti še s svojo obleko, tako da postavljajo nase vse mogoče dodatke iz pretekle duhovniške garderobe, kar marsikdaj meji že na neokusnost, zlasti pa na neživljenjskost. V odnosu do župnij se kažejo, kot da so njihova last, manj so odprti za poglede in prispevek vernikov, jim ne zaupajo in pravijo, da ti nisi pripravljeni sodelovati, zato sami odločijo, kako naj bo, in drugi se morajo tega držati. Prav tako se posvečajo le nekaterim skupinam in svoj privatni čas delijo samo z nekaterimi, izbranimi. Ko zamenjajo župnijo, mora biti v novi župniji vse takoj po njihovo, v

pastorali, v liturgiji, zlasti pa težko prislunkejo čutenju ljudi, zgodovini, skupinam in samemu življenju v župniji. Nekdanji klerikalizem se je rodil iz določene ideje o Cerkv, ki je bila pogosto povezana z avtoritarnim nastopom duhovnika. Danes pa se klerikalizem rojeva kot izraz izgubljenosti in nemoči ob grenkih ugotovitvah, da nekdanji modeli ne držijo več. V družbi se vrstijo spremembe, spreminja se socialna podoba in odnosi. Duhovniki so postali v tem svetu enaki vsem drugim ljudem, nič več posebni gospodje, ampak gospodje med drugimi ljudmi ali, še bolje rečeno, služabniki med drugimi služabniki. Res je pri tem

dodal svoje tudi koncil, ki je ovrednotil vlogo laikov in odprl mnoge možnosti njihove dejavnosti v Cerkv. Nekateri duhovniki, ki so bili v času koncila navdušeni nad spremembami, se sedaj obračajo nazaj, ker ni tistega, kar so pričakovali, in te nove razmere jim jemljejo preveč moči. Njihovo mnenje se mora soočiti z mnenjem laikov, z njihovim čutenjem, prav tako z raznimi skupinami, gibanji. Marsikdaj se zaprtost pred to stvarnostjo konča s povlečenjem nazaj v samoto in tudi razočaranje ali pa premislek, da je kot znamenje časa potrebna nova evangelizacija, kjer bo vse cerkveno življenje moralo iti skozi mrežo pričevanja in evangelijskega oznanila. Mnogi dogodki poslednjega časa nas še bolj kličejo k tej odločitvi, ki jo bomo morali narediti tako duhovniki kot verniki v naših skupnostih ter se zavedati, da smo neobhodno potrebni drug drugemu.

Primož Krečič

Razprodaja Krasa tujcem

Ne vrag, le sosed bo mejak

“Od 1. maja 2004 poteka na Krasu prava erozija ozemlja. Temu postopno sledi erozija nacionalne

identitete”, je zaskrbljen Robert Rogič iz civilne iniciative Kras. Ste zaskrbljeni tudi vi? “Seveda”, boste rekli, “če nam pa kradejo nekaj, kar je naše”.

Pa ni še tako dolgo, ko smo zhičeni ponavljali parole, da zdaj meja ni več, da so kvečjemu samo še v glavah. Govorili smo, da stopamo v Evropo kot »samozavestni in enakovredni, s kulturno in narodno identiteto, « kot je na proslavi ob vstopu Slovenije v EU v Novi Gorici dejal takratni premier Anton Rop. Pa si vendar meje še želimo. Med mojim in tvojim, med našim in vašim. Zakaj? Je ta zemlja res samo moja? Si je ne smem z nikomer deliti? Gre za nekaj posebnega, seveda. Za identiteto morda. Toda – se lahko kot Slovenec identificiram samo s svojim ozemljem? To je seveda premalo. Slovenec moram biti še v marsičem drugem, ne samo v zemlji. Če spoštujem in živim svojo kulturo, jezik, zgodovino, navade in še marsikaj, kar pomeni »slovenstvo«, potem pač ni mogoče, da bi me moglo karkoli »od-sloveniti«, tudi zemlja

ne. Saj obstanek določenega naroda ni samo v ozemlju, temveč najprej v duši naroda. In če svoje slovenstvo tako močno in konkretno živim in ga

spoštujem, potem me bojo mogli spoštovati tudi drugi narodi. Potem se za prihodnost mene kot Slovenca ni treba bati. In tudi za prihodnost slovenstva ne. Če pa na mesto spoštovanja stopijo denar, preračunljivost ali strah, potem se stvar seveda izrodi. Potem nobena stvar ni na pravem mestu. Potem se začne propad identitete naroda: ali v izničenje ali v nacionalizem. Če je to jasno, potem menim, da ne bo težko potegniti pravega zaključka, ali sem kot dober Slovenec lahko tudi dober kristjan. Če namreč lahko skupaj zdržita ljubezen do bližnjega in domoljubje. Lahko, če se razumemo, da domoljubje ni v izključevanju in sovraštvu do drugih narodov, ampak v življenju svoje narodnosti. In da ljubezen do bližnjega ni v popuščanju, tudi ne v izkoriščanju, še manj v prostituciji (prodajanju samega sebe), ampak najprej v spoštovanju. Da je tako, kot pravi naša himna: »... ne vrag, le sosed bo mejak. «

Marko Rijavec

Smrt avtoritet

Ne verjamem! Nikomur!

Kateri avtoriteti verjamete? Obstaja sploh katera, v katero ste prepričani, da ima prav in da ji zaupate? Če ste takšni, potem spadate med majhno skupino ljudi, ki še niso izgubili upanja nad tem svetom. Večina ga je. In vse se je začelo z razpadom avtoritet, ki so svet držale pokonci, ki so mu usmerjale korak in ga vodile skozi burne čase zgodovine. Danes avtoritet praktično ni več. Če danes ponovite nek stavek, ki ga je izrekel ta ali oni predsednik ali morda celo papež, ne boste vzbudili pozornosti. Kvečjemu boste koga še prej odvrnili od poslušanja. A zakaj? Zakaj je vrednost avtoritete tako zamrla, če pa so bile nekdanj tako pomembne za obstoj sveta?

Avtoritete so namreč vedno obstajale zato, da so povedale, kaj je prav in kaj narobe. Avtoritete so bile vedno v službi skupnega dobrega, reda in resnice. Zato se je človek z njimi čutil varen. Vedel je, da je vedno nek temelj, nek zadnji zid, na katerega se bo lahko z gotovostjo naslonil, kadar se bo znašel v zagati in med vprašaji družbe, življenja in prihodnosti.

Spodkopavanje njihove “oblasti” se je začelo, ko so se njihove besede spotaknile ob napakah. Preprosto takrat, ko so eno govorile, drugo pa delale. Toda k temu, da so v našem svetu avtoritete umrle, niso prispevale samo napake. Napake ljudje odpustimo, ker vemo, da tudi sami kdaj pademo. Ne, smrt avtoritet se je dejansko izvršila takrat, ko so se napake izkazale za ponavljajoče, kar je pomenilo, da ne gre samo za napako, za kiks, temveč za resničnost. Ko se je izkazalo, da je nekdo popustil pri tistem, kar naj bi bilo sveto in nedotakljivo. In je s tem izgubil svojo verodostojnost.

Tako smo se znašli v današnjem položaju, ko ima človek še več vprašanj kot poprej, avtoritete pa nimajo odgovorov nanje. Vsaj ne verodostojnih odgovorov. Avtoriteta naj bi bila v svetu, a drugačna od tega sveta, pa ni ne eno ne drugo. Zato jim ljudje ne verjamemo več. Ali ji manjka eno ali drugo. Družbene avtoritete

“Kdor se za vsako ceno drži resnice, bo ohranil trdnost in gotovost”.

namreč niso nič drugačne od vseh, ker nimajo nikakršnega etičnega temelja, ki bi se ga stoddostno zvesto držale. Kot vsi ostali so koristoljubne, če ne po dobičku, pa po oblasti. Verske avtoritete pa so pogrnile naprej pri tem, da so govorile o vrednotah tako, da jih ni bilo mogoče konkretno živeti. Živele so daleč proč od realnosti ljudi. Svojo “resnico” so prevečkrat oblekli v ornat in jo posadili v razkošne prostore, daleč proč od realnosti ljudi. Govorili so o življenju, pa nismo vedeli, kaj je to. In za takega so naredili tudi evangelij. Zato mu je počasi upadala verodostojnost. Evangelij, ki se je rodil med preprostimi in ubogimi ljudmi, med gobavci in slepci, je postal beseda bogatih in močnih in vplivnih ljudi ter prav zato neživljenjski in zato tudi nekoristen.

A realnost in resnica spadata skupaj. Če se ena odmakne od druge, nastane velika zmeda. To se je izkazalo ravno v tem, da so ravno zato tudi same poklekile pred to svojo napako: svojih vrednot in svojih besed niso živele. Ker niso bile življenjske. Ker niso bile resnične.

Če nas torej ta čas česa uči, nas uči nekaj izredno pomembnega in najbolj gotovega: edina avtoriteta, na kateri lahko zrastejo tudi druge avtoritete, je resnica. Ne človek, ki je grešljivo bitje, ampak resnica. Kdor hoče vsem ugajati, bo kmalu izgubil verodostojnost, kdor pa se za vsako

ceno drži resnice, bo ohranil trdnost in gotovost. Ljudje verjamemo samo tistemu, ki živi resnico, ne pa samo govori o njej. Ki živi resnico v vsej njeni trdoti, krutosti in zahtevnosti in zato v sebi nosi odgovore, ki so se v njem nabrali ob konkretnih spopadih z življenjem. Recimo komu, ki je svojo resnico izživel med preprostimi in ubogimi, ki je z njimi delil lakoto in puščavo, ki jim je prinašal upanje in Boga in zaradi zvestobe vsemu temu pristal na križu. Ki je evangelij, ki ga je oznanjal, tudi živel.

Jaz mu zato verjamem.

Marko Rijavec

Težaven odnos mladih do Cerkev (3)

Pobožnosti in maše za pokojne

Ko smo si v prejšnjih dveh številkah pogledali profil te 'prve neverne generacije', si skušajmo tokrat in naslednjič odgovoriti, zakaj mladih več ne vidimo pri maši. Če smo doslej gledali bolj na splošno, se bomo sedaj preselili k osnovni celici – župniji. Kar povejmo si v obraz in brez slepomišljenja, da naše župnije temeljijo predvsem na rožnih vencih in mašah za pokojne – za slednje darujejo tisti, za katere se bodo kmalu darovale prav takšne maše.

Kdo od župnikov temu doda še kako drugo obliko molitve, do katerih pa človek nima takojšnjega dostopa. Medtem je obisk svetišča in župnijskih prostorov še kar dober, ker se veliko ukvarjamo z otroki – v zadovoljstvo staršev in širše družbe. Vse manj pa tja zahajajo mladi, kar posledično vpliva tudi na otroke, ker dobijo občutek, da župnija ni kraj za mlade.

Tistih nekaj mladih, ki še obiskujejo župnijo, takoj 'pohopsajo' za katero od oblik služenja najmlajšim, katerim potem posredujejo vero v Jezusa, za katero se sami pravzaprav še niso odločili. Otrokom tako sporočajo, da je 'hoditi v cerkev' enako kot 'delati cerkvene zadeve', da je torej to neposredno povezano s služenjem. Mladi to vidijo kot neko dolžnost, neko obvezo. Ker pa se jim 'cerkvenih zadev' ne ljubi kaj preveč početi, ne vidijo niti razloga, da bi obiskovali cerkev. Pa tudi splošna slika Cerkev je potem taka, da je to kraj, posebej specializiran za otroke.

Zakramenti služijo kot neko represivno orodje – treba jih je prejeti ali prejemati, ko govorimo o spovedi, maši in obhajilu, ne ve se pa, zakaj. Koliko se dela na vsebini zakramentov? Potem pa se standardi spuščajo in ni več važno, koga se krsti (koliko teh potem danes tudi obiskuje verouk?), zlasti ni važno, kdo gre k birmi (ki naj bi predstavljala prehod v odraslo dobo), za poroko pa smo sploh veseli, če se zanj kdo sploh odloči, pa čeprav mnogi ne vedo, v kaj se spuščajo. Pri pogrebih je treba ponekod obhajati mašo za prav vsakega, ne glede na njegovo življenje. Včasih se je veliko poudarjalo, kako je treba prejemati zakramente, da se s tem rešimo pekla, kar je še precej ohranjeno v naših glavah. Bolj kot

kvantiteta, je važna kvaliteta. Sicer hitro dobimo vtis, da smo Cerkev in duhovniki servis.

Število duhovnih poklicev se je drastično zmanjšalo, kljub temu pa je število župnij načeloma ostalo enako kot prej. V nasprotju s tem, so v družbi šli v neko racionalizacijo vzgojnih, zdravstvenih in trgovskih struktur, in sicer zaradi padca rodnosti, koncentracije prebivalstva v urbanih središčih in povečanja

raznolikosti ponudbe. Preden se torej vabijo duhovniki od drugod, je treba najprej zadeve strukturno urediti, namesto da župnik teka sem ter tja po treh/štirih župnijah, ki jih upravlja. Koliko se lahko en tak župnik posveča delu z mladimi, je najbrž retorično vprašanje, saj se še 'delu s sabo' težko posveti. Naše župnije so naravnane predvsem pastirsko, v izražanje vere in torej predpostavljajo pri tistih, ki jih obiskujejo, da že imajo neko versko podlago in kolikor toliko prakse z molitvijo. Če bi torej v župnijo prišel kdo, ki bi ne vedel, kaj to je vera, bi le stežka našel koga, ki bi mu o tem kaj povedal, ga uvedel v molitev, in to prav danes, ko bi v tem hitrem tempu molitev potrebovali kot svež zrak, ki prode v naša srca. Ne moremo verovati, če ne molimo in ne moremo moliti, če nas kdo v to ne uvede. Cerkev, ki mladih ne uči verovati in ne uči moliti, jih tudi kaj dosti ne zanima – česar ta naša prva neverna generacija niti ne skriva. Se nam porodi še eno zbadljivo vprašanje – da ne gre tu za obojestransko nezanimanje? O tem prihodnjič.

Andrej Vončina

INTERVJU / Irma in Franc Koren o vzgoji za ljubezen, naravnih metodah in še čem

“Bog naju obilno blagoslavlja”

Irma in Franc Koren sta poročena 25 let, živita na Colu, imata štiri čudovite otroke, zlato nevesto in nadvse prirčno vnukinjo. Franc je po poklicu zdravnik, specialist za pljučne bolezni in sladkorno bolezen, Irma pa kot vodilna presojevalka izvaja presoje v živilski industriji. Že več kot 20 let sodelujeta na tečajih priprave na zakon v Vipavski dekaniji in včasih tudi drugod, 15 let vodita seminarje o vzgoji za ljubezen na Škofijski gimnaziji Vipava, odzivata in sprejemata pa tudi povabila za razna predavanja, pričevanja na misijonih, delavnice...

Kaj je bil razlog, da sta začela sodelovati pri programih priprave na zakon? Kako se je začelo?

Franc: Vse skupaj se je začelo pred 20 leti dokaj spontano. Gospod župnik iz Vrhpolja, Jožko Berce, me je poklical, če lahko vskočim, ker dr. Franc Kerkoč, ki je prej več let sodeloval, tega dela ni več zmoget. Zelo na hitro sem pripravil okvir za srečanje in prvi vtis je bil zelo dober.

Kmalu zatem pa je novogoriški župnik, g. Gašper Rudolf, pripravil novo shemo /itinerarij/, da bi se srečanja priprave na zakon posodobila. Po tem načrtu je bilo zasnovanih šest zaporednih srečanj v nedeljo popoldne. G. Berce je osebno našel šest parov v naši dekaniji. Izoblikovalo se je nato šest ekip za vsako srečanje posebej v sestavi zakonski par in duhovnik. Podobno je sestavil ekipe g. Rudolf v Novi Gorici. Za t. i. “zdravstveno temo” sva bila zadolžena midva z ženo Irmo. Osnova za posamezne teme so od tedaj deli oblube, ki si jo ob sklenitvi krščanskega zakona izrečeta za ročenca pred Bogom. Skoraj tri leta smo potem oblikovali in dopolnjevali posamezne teme. Tečajnike smo s posebnimi vajami vključevali, da so aktivno sodelovali, vključevali smo zgodbe in pričevanja iz vsakdanjega življenja. Nazadnje je koprski škofija na osnovi naših zapisov in predlogov iz prakse izdala knjižico, ki je osnova za srečanja v celi škofiji še danes.

Kako doživljata to poslanstvo? Sta tudi vidva skozi leta za to nalogo dozorevala?

Franc: Najino delo želiva opravljati z vso odgovornostjo in na osnovi nauka katoliške Cerkve. Na srečanjih se vidiva predvsem v vlogi pričevalcev, da v današnjem času, ko se osnovne vrednote, med njimi tudi sveti zakon in družina, rušijo, živeti zakonsko in družinsko življenje v vsej polnosti. Zanimanje za temo o ljubezni in spoštovanju je dokaj veliko. Opažava, da tečajniki o pogledu na spolnost, ljubezen, načrtovanje števila otrok z naravnimi načini ipd. v luči krščanskega zakona potrebujejo vzpodbudo in znanje.

Skozi vsa leta sodelovanja v pripravi na zakon sva se veliko naučila. Tudi najin odnos je gotovo drugače dozoreval, saj sva morala/morava še več razmišljati in se pogovarjati. Tudi najine štiri otroke sva doživljala kot božji dar, ne kot lastnino. Najino načrtovanje vsakega srečanja posebej je zahtevalo in zahteva napor, večkrat odpoved. Širše obzorje svetega zakona sva dojela ob izidu prve okrožnice sedanjega papeža Bog je ljubezen. Na najini in skupni družinski poti nas je in nas še vedno spremlja tudi molitev.

Na kakšen način pristopata do poslušalcev in kakšni so odzivi, ko se dotakneta vprašanj, kot so kontracepcija, naravno urejanje rojstev in abortus? Menda so vaju dijaki enkrat izžvižgali. Kako danes gledata na to? Je bil problem samo pri dijakih ali tudi pri vajinem pristopu?

Franc: Vsa ta vprašanja so zelo mejna in v ljudeh rada sprožijo protislovno razmišljanje. O samih tehnikah kontracepcije ljudje veliko vedo, manjka jim znanje, kako posamezno sredstvo deluje, in tu se dotaknemo zdravstvenih in moralnih zadržkov. Naravni načini so ponavadi postavljani bolj v drugi plan, kot nezanesljivost in nepraktični, morda prezahtevni, saj pomenijo drugačen način življenja zakoncev.

Splav nekateri poenostavljajo, posebno v težkih družinskih ali drugih pogojih-nasilje v družini, alkoholizem, posilstvo. Zelo težek je preskok v dojemanju vrednote in milosti novega življenja, ki se razvija v ženinem telesu. Celo zakonodaja pojmuje kot glavno akterko nosečnico samo. Ta paradoks poskuša razložiti na primeru pravnega pogleda v primeru dedovanja, ko so tudi še nerojeni otroci dediči, če oče umre. Torej tudi zgolj pravni pogled zapada v takih pogledih v protislovje.

V luči krščanstva pa moramo štiti najšibkejšo, kar pa včasih naša civilizacija težko dojema. Pehamo se za uspešnostjo, lepoto, kariero, bogastvom in v tem svetu ni pravega prostora za neboljgane, bolne, ostarele in seveda tudi za nerogene otroke ne. Zanimiv je statističen podatek, da so v družinah splojavni ponavadi tretji otroci in v resnici ni v ozadju nekih mejnih, težkih situacij. Vendar ne smemo pozabiti, da vsak otrok nosi v sebi dih božjega, neumrljivo dušo. Primernejša od splava je posvojitev nesprijete otroka, posebno še zato, ker nosijo žene, ki so napravile splav, s seboj težko duševno rano leta in leta; te rane potem srečujemo zdravniki v ordinacijah, duhovniki pa v spovednicah.

Tudi izžvižganje se lahko zgodi, posebno takrat, ko želiš biti pretirano prepričljiv, korak čez reko današnjih navad in norm pa je za poslušalca/-ce pretežak. Taka izkušnja je dobra šola, da preveriš pristop in ostajaš oznanjevalec s pričevanjem. Čez nekaj tednov sva z ženo z istimi dijaki obravnavala temo o vzgoji za življenje brez težav in brez kakršnegakoli grenkega priokusa.

Razlika med spolno vzgojo in vzgojo za ljubezen?

Franc: Že od spolne revolucije naprej se spolnost kot telesni užitek in kot reklamni pristop naše/zahodne civilizacije pretirano poudarjata. Taka spolnost je razosebljena in iztrgana iz konteksta

ljubezni med možem in ženo. Zelo dober odgovor o teh rečeh nam daje sedanji papež v okrožnici Bog je ljubezen. Naj na kratko strnem. V okrožnici so opredeljene tri osnovne sestavine ljubezni: eros, agape in karitas. Eros je predvsem telesna ljubezen, privlačnost, po svojem bistvu pa je sebičen, ker se vidi zgolj v užitku. V naravnih zakonih in stvarstvu je eros pomemben, saj se na ta način najdejo fantje in dekleta za skupno življenjsko pot. Eros je treba brzdati in prej opisane značilnosti naše dobe kažejo, da je eros pobegnil izpod nadzora. V nadaljevanju odnosa med fantom in dekletom ter med možem in ženo se razraste agape; to je zastojnska, vsedarujoča ljubezen, ki ne misli nase in v zakonu ter nato družini kot božjem svetišču pomeni velik dar. V primeru bolezni, staranja, neboljenosti v družini pa najde mesto karitas, ki skozi služenje dokončno dopolnjuje zakonsko ljubezen. Samo takšna, celovita ljubezen pa ljudi lahko osvobaja in osrečuje.

Kaj je bistvo vzgoje za ljubezen? Lahko to strneta v en stavek?

Franc: Vzgoja za ljubezen naj vsakomur pomeni hvalnico in zahvalo, da lahko v vsakomer gledamo božjo podobo in ga tako brezpogojno cenimo in sprejememo.

Kaj je po vajinem mnenju največji razlog za splav?

Franc: Odločitev za splav je vedno moralno vprašanje. Morala pa je v naši zahodni družbi velikokrat potisnjena na rob in jo vidimo kot nujno zlo, in to ne samo na področju spolnosti, temveč pri vseh gospodarskih in družbenih odločitvah. Z gotovostjo lahko rečemo: kršenje moralnih načel nas je pripeljalo ne samo v duhovno, temveč tudi v gospodarsko krizo. Če se vrnem k problemu splava, je tu zadaj gotovo tudi vprašanje vesti. Ko smo prestopili mejo, da splav ni nič hudega in vprašljivega, in smo to v mnogih evropskih državah celo uzakonili, je v vsakdanjem življenju zavezala velika možnost, da se sleherni človek skriva v množico, ker pač vsi tako delajo. Vest pa na ta način otopi in kriteriji za moralno vprašljiva dejanja postanejo lahko zelo nizki. Pod pretvezo neke začasne lahkotnosti je tako možno žrtvovati celo nerogene življenje in na drugi skrajnosti uzakoniti evtanazijo. Velikonočni kristjani pa se moramo odločiti za plavanje proti toku in pričevati o veselju do življenja.

Koliko otrok naj bi po vajinem mnenju imeli zakonci in zakaj toliko?

Irma: Najina izkušnja je, da so odnosi v družini bistveno bogatejši, če so otroci vsaj trije. Če sta otroka dva in sta tudi starša dva, se vse to lepo pokrije na ena proti ena. Ko pa pride tretji otrok, so otroci porinjeni “na borzo”, ni več tistega stoddostnega varovanja in otroci “zaživijo”, kar pomeni zanje neizmerno bogastvo v smislu samoodgovornosti, pa tudi brušenja in medsebojnega usklajevanja, odpovedovanja, prilagajanja. Morda je danes toliko nezadovoljstva in težav pri skupinskih delih tudi zato, ker mladi in odrasli, ki prihajajo iz majhnih družin, nimajo te izkušnje, da ni mogoče vedno zmagati s svojim stališčem, temveč se je kdaj treba tudi “umakniti” in dovoliti, da “zmaga” kdo drug.

G. Franc, zakaj je tako razširjena raba kontracepcijskih tablet, če se ve, da škodijo? Kako to, da ginekologi te tablete predpisujejo s tako lahkoto? Pri tem pa je potrebno poudariti, da ginekologi niso izjema, predpisovanje tablet je značilno tudi na drugih področjih medicine in psihiatrije. Je res nujno, da zdravniki predpisujete toliko tablet?

Franc: Mislim, da se je tako velika poraba tablet proti zanositvi razmahnila zaradi več dejavnikov. S spremembo v ženinem ciklusu, ko hormonsko stanje žene, ki jemlje te tablete, ne dovoljuje možnosti za spočetje oziroma razvoj morebiti spočete ga življenja, je zanesljivost, da se otrok ne bo rodil, resnično velika. Postopno z leti jemanja tablet pa so se začele kazati mnoge nepravilnosti. Pri ženah na oralni kontracepciji se spreminjajo mnogi življenjski procesi. Posledično je možnih veliko stranskih učinkov, kot na primer: porast telesne teže, povišan krvni pritisk, večja verjetnost za razvoj sladkorne bolezni, pospešeno napredovanje arterioskleroze z vsemi zapleti, spremenjene lastnosti krvi in možnost nastanka strdkov v žilah, kar lahko privede na pljučne embolije, psihične spremembe, upadanje želje po spolnih odnosih... Z moralnega vidika so tablete vprašljive, ker lahko povzročijo zelo zgodnji splav in dolgoročno škodijo zdravju.

Za jemanje se žene odločijo, ker teh stvari morda ne vedo, tablete so enostavne za jemanje, le red je potreben. Vsekakor pa je v ozadju tudi velik farmacevtski lobi, saj kontracepcijske tablete jemljejo mlade žene, ki so sicer zdrave in je tu na razpolago ogromna tržna niša. Zdravniki/ginekologi tablete predpisujejo, ker se posledično vseeno dogaja manj splavov, kot bi se jih lahko.

Glede jemanja drugih vrst zdravil lahko rečem naslednje: veliko je lažjih bolezni, ki bi jih telo samo premagalo, vendar pa ljudje v vsakdanjem vrvenju, hitenju, zahtevah ipd. nimajo časa in večkrat tudi “ne smejo” biti bolni. Začaran krog pretiranega zdravljenja se lahko hitro sklene.

Ga. Irma, zdi se, da je za naravne metode urejanja spočetij v zadnjih letih več zanimanja, kot ga je bilo v preteklosti. Kateri so razlogi za povečano zanimanje?

Irma: Naravni načini urejanja spočetij zahtevajo določeno stopnjo zavedanja in znanja. Morda je bilo pred leti preveč evforije v spolnosti, vse je bilo dovoljeno, o ničemer se nismo spraševali,

kaj pomeni, kakšne bodo posledice... Saj ne, da je danes to izkoreninjeno in da vsi živimo zelo odgovorno življenje, vendar pa mislim, da se je zavedanje o tem, kaj je dobro za človeka, kaj je zdravo in kakšne so posledice brezskrbnega uživanja, povečalo. Zdi se mi, da je danes med zakonci več odgovornosti in da se bolj pogosto pojavljajo vprašanja, kaj je primerno, moralno, zdravo... Vsak, ki si pošteno odgovori na ta vprašanja in je pripravljen vložiti še kanček truda, se odloči skladno z vestjo in stopi na pot odgovornega odločanja za spočetje in rojstvo otrok.

Povečano zanimanje za naravno urejanje spočetij je včasih povezano tudi s filozofijo “zelenih” - nič kemije, nič umetnih sredstev, le naravno, bio, eko...

Sama na seminarjih pričujete, da uporabljata naravne metode. So te metode res dovolj zanesljive? Ali niso kemične metode morda bolj zanesljive?

Irma: Strokovno je dokazano, da je zanesljivost simp-

totermalne metode (temperaturne in Billingsove) ob doslednem upoštevanju pravil popolnoma primerljiva z zanesljivostjo kemične kontracepcije (tabletk). Treba je seveda upoštevati zahtevo po vzdržnosti v plodnih dneh, tako kot je treba upoštevati red in vzeti tabletko vsak dan. Odgovor, kaj je lažje, je seveda na dlani, odgovor, kaj pa zakonca bolj obogati in poveže, pa tudi. Treba se je samo odločiti in izbrati. Vsekakor pa so naravni načini vedno tudi odprti za življenje in nikoli ne vemo, kdaj nas Bog pokliče, da bomo njegovo orodje.

/ dalje na str. 4*
Bogdan Vidmar

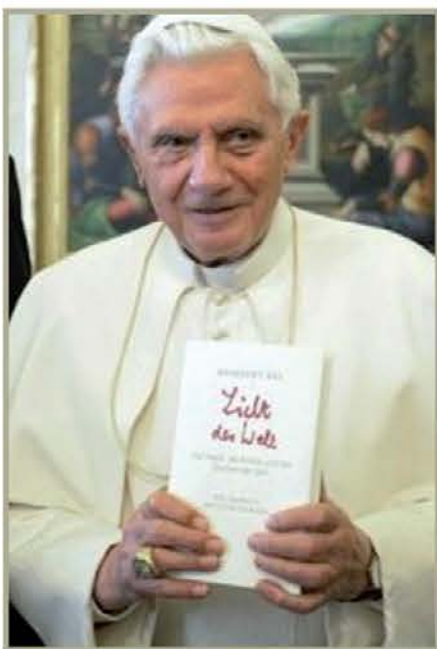

Zakaj prebrati papeževo knjigo-intervju 'Luč sveta'

Iskreni pogled starca na svet in življenje

Kako v času, ko avtoritete več niso pomembne, predstaviti knjigo, katere avtor je prav velika svetovna avtoriteta? To vprašanje se mi je podilo po glavi, ko so mi dejali, naj kaj napišem o knjigi *Luč sveta*. Ko sem gledal na čas oz. na letni čas, ko je nastajal intervju, ki je v knjigi zaobjet, sem videl, da je šlo za poletje. Druga zadeva - izpraševalec in izprašanec sta bila na poletnem oddihu. Tretja stvar - na vprašanja odgovarja 'nono', saj ima intervjuvanec že 83 let. Pa sem si rekel, da je to to: kdo od nas ni bil poleti med počitnicami na oddihu pri starih starših (bolj oddih za nas kot zanje)?

Takrat smo se seveda podili po 'gasah' (ozkih vaških ulicah), gmajnah in gozdičih, vendar se je našlo tudi veliko časa, da smo poslušali njihove pripovedi in razmišljanja o dogodkih in svetu, v katerem živimo. Posebej je o tem naša nona razmišljala, kadar je prišla na obisk Marija Kreh, v Prvačino poročena Kraševka iz Škrbine, da bi gledala 'sporočila' (poročila). Ko je Marija pogledala 'sporočila' na TV Sloveniji, je vedno pravila noni: "Djeni na L'Italju". Koliko modrosti in zdravega pogleda je bilo v besedah naših 'nonotov'? Z nami so delili svoje lepe in manj lepe izkušnje, pred očmi so nam znali pričarati svoj svet, ki pa so ga znali vedno povezati tudi s sedanjem. In prav to počne tudi nono, ki je avtor dela *Luč sveta* - papež Benedikt XVI. Preko svoje izkušnje,

ki si jo je ustvaril, in preko pogleda na svet, ki ga je preko pogovorov z različnimi sogovorniki, predvsem škofi in predstavniki javnega življenja, še dodatno razširil in zbistril. Kakor naši nonoti zna lepo preusmeriti pogled na širše gledanje - pravi na primer, kako so določene stvari težavne v Evropi, da pa mora naš pogled biti usmerjen tudi na druge dele sveta, kjer ni tako kot pri nas. Ne izogiba se nobenemu kočljivemu vprašanju, ampak skuša jasno in iskreno odgovoriti prav na vsa vprašanja. Modro presodi, kje je treba reči več in kje manj. Odgovarja na žgoče probleme v Cerkvi v družbi in na to, kaj krščanstvo lahko doprinese svetu, kje mu je lahko luč. Jezik ni težak, kljub temu da gre za velikega učenjaka in teologa. Nasprotno, odgovore lahko razume vsak. To pomeni, da se je ta naš stari oče od svojega *Uvoda v krščanstvo* (1968), kjer je jezik zahteven, bil pripravljen učiti in izboljševati. To je dodatna vrednost, saj zna vsak dober nono stvari povedati na enostaven način. Zato se, če imate še kake pomisleke do tega, da bi knjigo vzeli v roke, spomnite, kako ste kdaj kramljali s svojim nonotom ali svojo nono in kako so tudi vam stari starši predstavljali neko 'luč sveta', ker so vam nudili nek drugačen pogled na svet in na dogajanje v njem.

Andrej Vončina

Ivan Minatti: Epitaf

Ko smrt zatisne oči,
življenje ne konča se.
V skrivnostnem snovanju prsti
kot seme rase
tvoj duh
za še nerojene čase
zori.

S 3. STRANI Irma in Franc Koren

"Velikonočni kristjani..."

Kaj pa vzdržnost v plodnih dneh? Si upata trditi, da je ta metoda primerna za vse pare? Kateri so glavni razlogi, da število otrok v vajini družini urejata s pomočjo naravnih metod?

Irma: Težko bi trdila, da so naravne metode vseprek primerne za vse pare. V prvi vrsti je ta primernost odvisna od ljubezni, razumevanja in sprejemanja med zakoncem. Gotovo je, da naravni načini terjajo zelo veliko ljubezni, popolno darovanost in predanost, medsebojno spodbudo in pomoč. Če kaj od tega v zakonu manjka, sta odločitve in vztrajanje pri naravnih načinih gotovo težja. Po drugi strani pa je bogastvo take odločitve tako neizmerno, da je trud tisočkrat plačan.

Odločitev, da spočetja urejate z naravnimi načini, je v najin zakon vnašala red, zaupanje, mir in tesno povezanost z Bogom. K njemu sva vedno polagala vse skrbi in stiske in vedno sva zaupala, da naju sliši in varuje - morda tudi zato, ker midva nisva preslišala njegovega povabila, naj slediva njegovim naukom in zapovedim.

Opazil sem, da se nekateri udeleženci vajinih seminarjev zanimajo za podrobnosti v zvezi z naravnimi urejanji spočetij. Ali v Sloveniji obstaja kakšen praktičen tečaj za zakonske pare, ki se želijo seznaniti s podrobnostmi teh metod?

Irma: Tečaje o uporabi naravnih načinov urejanja spočetij izvaja skupnost Betanija. Tisti pari, ki se odločijo za solo za zakon, ki traja celo leto, tudi dobijo vpogled v to znanje. Veliko primernih vsebin pa je danes dostopnih tudi na svetovnem spletu.

Katero literaturo v zvezi z vzgojo za ljubezen in naravnim urejanjem spočetij bi priporočila bralcem priloge Bodi človek?

Irma: Na vsakem tečaju in na vsakem predavanju priporočava knjigo avtorice Ingrid Tribisch Z veseljem biti ženska in kaj lahko mož stori za to, ki jo je izdal Župnijski urad Dravljane v Ljubljani. Ob tej knjigi sva se tudi midva učila prvih korakov. Napisana je zelo preprosto, pristržno čuteče in spodbudno ter pomaga pri oblikovanju samozavesti in samospoštovanja ter spoštovanja zakonca. V Sloveniji je na razpolago tudi priročnik za naravno načrtovanje družine Naravno in zanesljivo, ki ga je napisala skupina nemških avtorjev, izdala pa Mohorjeva družba v Celju. Priročnik je natančen, vanj pa so vključene tudi izpovedi parov, ki so se odločili za pot naravnega načrtovanja družine. Obe knjigi sta bili že ponatisnjeni. Gradiva v obliki knjižic in zloženkov pa izdaja tudi Gibanje za življenje iz Ljubljane.

G. Franc, vedno znova poudarjate, da je glavni junak otrok in ne morete mimo "čudeža življenja". Od kod vam ta uvid, spoznanje in neprestano zavedanje? Kateri so razlogi, da vztrajate v čudenju razvoja otroka od spočetja do njegovega rojstva?

Franc: Med študijem medicine sem dobil vpogled v skrivnostne procese življenja in delovanja človeškega telesa. Vsak trenutek se v naših telesnih celicah in tkivih dogaja na milijarde procesov. Še bolj pa je izjemen razvoj otroka od spočetja do rojstva. Iz ene same celice na začetku se jih razraste in z izjemno natančnostjo oblikuje v tkiva in organe do rojstva 6000 milijard. Največje spremembe doživlja otrok v prvih treh mesecih življenja. Neverjetno je, da po samo štirih ted-

Film, ki je bil umaknjen s kino sporeda

Smrt in življenje po njej po Eastwoodovo

Tudi pri osemdesetih je Clint Eastwood edinstven v mnogih pogledih - gledalcem vedno ponuja stilistično dodelane in zanimive, pa tudi izzivalne filme, če govorimo o moralnih izbirah junakov. Pri njegovem zadnjem delu ni nič drugače. V filmu *'Hereafter'* (Onostranstvo) je tako. Film se posveča osebnim zgodbam treh ljudi - francoske novinark, ameriškega 'medija' (tistega, ki je sposoben vzpostaviti stik z dušami umrlih) in dvanaestletnega angleškega dečka. Tragični dogodki zaznamujejo življenja vseh treh, predvsem pa pri njih sprožijo vprašanja o smrti in o tem, kaj se zgodi po njej. To so vprašanja, ki so danes 'tabu tema' in jih radi pometemo pod preprogo kot za življenje nepomembna. Prav to ugotovi francoska novinarka Marie Lelay (Cécile De France). Po tem, ko bi skorajda umrla v cunamiju, ki prizadene 'raj na zemlji', kjer je preživljala dopust z ljubimcem (poročenim moškim), se šokirana vrne v Pariz. Pri delu je zmedena, zanimajo jo druge stvari (namesto dogovorjene knjige o predsedniku Mitterandu želi napisati knjigo o vprašanju smrti in življenja po njej, kar pa založnika ne zanima...), kar ji prinese obilico težav na delu in v odnosih z bližnjimi.

Morda so povezana z interesi drugačne vrste, kot se zgodi v primeru medija Georgea Longana (Matt Damon). Sam doživlja svoj 'dar' kot prekletstvo, ki bi se ga bilo treba znebiti (zaposli se kot gradbeni delavec), brat pa ga prepričuje, naj bo 'profesionalen jasnovidec', rekoč: "Ne moreš bežati od tistega, kar si". Lepe besede, a kaj, ko podjetni brat v Georgeovem daru vidi možnost za lahek zaslužek in se zdi, da ga v drugačnih okoliščinah življenje po smrti ne bi kaj dosti zanimalo, če sploh kaj.

Smrt lahko človeku vzame najboljšega zaveznika, sorodno dušo. To se zgodi Londončanu Marcusu (Frankie/George McLaren), ki izgubi brata-dvojčka Jasona. Njuna mati je samohranilka, zasvojena z alkoholom in mamili, posledično pa zelo slabo skrbi za svoja otroka. Drug drugemu sta dvojčka tako najboljša opora in res delujeta kot eden (Marcus 'zacuti', da se je bratu nekaj pripetilo). Za svoja leta sta nenavadno bistra in iznajdljiva (materi pomagata reševati težave s socialno službo, ki ji želi otroka odvzeti). Ko smrt zareže v njegovo življenje, se Marcusu pojavi kopica vprašanj, ki pa jih rešuje na svojevrsten način.

Eastwood prikaže smrt ne samo kot tisto, ki ljudi ločuje, ampak tudi kot tisto, ki ljudi združuje, posebej tiste, ki se o njej in z njo povezanimi vprašanji ukvarjajo. Kalifornijski režiser v nekem pogovoru pravi, da "ne bi bilo preveč smiselno zgodbe nasloniti na neko

institucionalno verstvo, ker bi to odtegnilo pozornost od osrednje teme, ki je v učinku smrti na te ljudi. Poleg tega bi strinjanje z neko določeno religijo film naredilo preveč kategoričnega. Če kdo veruje v kakega določenega boga, že ve, kaj je prav in kaj narobe".

Težava nastane prav v tej 'nadverski' drži. Tudi v tem filmu je krščanski duhovnik prikazan v negativni luči - je mrzel birokrat, ki pogreb opravi rutinsko (v *Punčki za milijon dolarjev* je bil tisti, ki ni hotel slišati za Frankiejeve dvome, v *Gran Torino* tisti, ki je imel vnaprejšnje odgovore na življenjska vprašanja in je bil premlad, da bi vedel, kaj je bolečina bližnjega) - torej pri njem ne gre iskati odgovorov. Kasneje po internetu (Youtube) Marcus posluša muslimanskega imama in protestantskega pridigarja ter vidi, da so odgovori velikih verstev preveč infantilni celo zanj. Odgovor nato išče pri raznih šarlatanih in ni zadovoljen. Končno, seveda spet s pomočjo interneta, najde vidca, ki se zdi 'pošten', a ni

jasno, zakaj. Ko torej iščemo odgovore na tovrstna vprašanja, je treba vero že vnaprej izključiti (Marie, ki je vedno živela v ateističnem okolju, se sploh ne sooča z verskimi odgovori, saj je doživela zadevo na lastni koži - kar je zame vsaj čudno, če že ne nerealistično). Tu ne gre za neko propagando 'new

agea', ampak gre namen filma v drugo smer. Fantič prek jasnovidca ugotovi, da mora težo preteklih spominov pustiti za sabo, prav tako pa mu je rečeno, naj ne išče več nobenih 'paranormalnih' izkušenj. Zahvaljujoč se svoji knjigi o 'onostranstvu', se Marie sreča z vidcem Georgeom. Ta ima, ko se dogovorita za zmenek, drugačno videnje kot navadno - v njem vidi, da bo poljubil francosko novinarko, kar se bo seveda zgodilo kmalu in za to ne bo potrebnih nekih nadnaravnih sposobnosti. Marie se bo končno spet čutila razumljeno in ljubljeno. Celoten film je torej osredotočen na tri 'osamljenice', ki preko neke religiozne izkušnje premagajo tesnobo in spet vzpostavijo medčloveške vezi, odnose. Za Eastwooda torej verska izkušnja ni pomembna, kakor ga tudi ne zanima kvaliteta le-te. Zanj je predvsem pomembno to, da zgodba poudari junštvo tistega, ki se samostojno odloča in sprejema posledice svojih dejanj. Pravzaprav gre za svobodomiselnost in agnostičen pogled, značilen za skoraj vse njegove filmske junake. Zato se ni bati, da bi film koga spodbudil k iskanju paranormalnih izkušenj, je pa zelo verjetno, da bo še koga prepričal o tem, da krščanstvo ne nudi pravih odgovorov na ključna življenjska vprašanja.

Andrej Vončina

nih razvoja otroku že utripa srce, mama pa komaj slutiti, da ni več sama, saj ji je menstruacija izostala šele za 14 dni. Nesluteno število molekul, hormonov, celic, povezav in sporazumevanj se prepleta med otrokovo rastjo in dozorevanjem v izjemno natančni harmoniji. Geni materine in očetove strani se zrcalijo v podobi tega malčka in nikakor ni čudno, če po porodu prepoznavamo v otroku enega in drugega, pa še dedke, babice in tako naprej. Otroku Bog ob spočetju vdahne večno življenje. Pri vsem tem ni prostora za naključja. Pred otrokom vsakdo skloni glavo zaradi slutnje božje podobe in bližine ter milosti učlovečenja.

"Pred otrokom vsakdo skloni glavo zaradi slutnje božje podobe in bližine ter milosti učlovečenja".

liko več, kot prejema - daje nam nov pogled, novo voljo, mladostno odločenost, kar starši še kako potrebujemo. Vedno govori: že čisto majhen otrok vse razume, vse se lahko z njim pogovoriš, moraš ga le sprejeti in neskončno ljubiti. In moraš mu zaupati ter hkrati tudi od njega, četudi je majhen, že zahtevati to, kar je starosti in času primerno. Tak odnos otroka oblikuje v zrelo in odgovorno osebnost. Glede strahu, da gmotno otroka ne bi mogli preskrbeti, pa lahko rečem, da to ob pridnih rokah staršev danes ne sme biti ovira. Naši starši so rekli, da otrok na svet ne prinese samo ust, temveč tudi roke, ki bodo ustvarjale in oblikovale našo prihodnost. Bodimo torej kot starši odprti za življenje, pa tudi Boga sprejmimo v našo sredo!